

۵

مختارنامه

عطار

(فریدالدین محمد بن ابراهیم نیشابوری)

مقدمه، تصحیح و تعلیقات

دکتر محمد رضا شفیعی کدکنی

انتشارات سخن، تهران

فهرست

۸	دربارۀ این چاپ
۶۶-۱۱	مقدمه
۱۱	۱. مختارنامه
۱۷	۲. مقام عطار
۲۲	۳. زندگینامۀ عطار
۳۳	۴. در باب آثار عطار
۶۰	۵. روش کار مصحح
۳۴۵-۶۷	مختارنامه [مجموعۀ رباعیات]
۳۷۲-۳۴۷	افزوده‌ها
۳۷۶-۳۷۳	موارد تغییر نسخهٔ اساس
۳۸۴-۳۷۷	اهمّ اختلافات «سَل» با اساس
۳۸۶-۳۸۵	۱۱۶ رباعی که در «سَل» نیست
۳۸۸-۳۸۷	جای بعضی رباعیها در نسخهٔ «سَل»
۳۹۲-۳۸۹	اهمّ اختلافات نسخهٔ ۸۳۲ با اساس
۳۹۶-۳۹۳	چند یادداشت
۴۴۵-۳۹۷	فرهنگ لغات و تعبیرات
۴۴۶	فهرست امثال
۴۸۱-۴۴۷	فهرست لغات و ترکیبات و کنایات و اصطلاحات
۵۲۱-۴۸۳	فهرست الفبائی رباعیات (بر اساس قافیه و ردیف)
۵۲۸-۵۲۳	فهرست مراجع مقدمه و تعلیقات

گردانایی به لفظ منگر، بندیش
آن راز که ما به رمز گفتیم و شدیم

۱

مختارنامه

مختارنامه، مجموعه رباعیات فرید الدین عطار نیشابوری است که خود، آنها را در این کتاب و به همین نام جمع کرده و در پنجاه باب مرتب ساخته است.

شاید، در زبان فارسی، هیچ شاعری به اندازه عطار رباعی خوب و مُسَلَّم الصُّدُور نداشته باشد. قید مُسَلَّم الصُّدُور را از آن جهت به کار بردم که خیامیات را، که به نام حکیم عمر خیام نیشابوری شهرت یافته، استثنا کنم. بخصوص که سهم عمده‌ای از همین خیامیات هم سروده‌های مسلّم عطار است. و چنان که پس از این خواهیم دید یکی از مهم‌ترین دریچه‌های خیام‌شناسی یا شناخت ادبیات خیامی در زبان فارسی همین مجموعه رباعیات عطار است که تا کنون توجه شایانی به آن نشده است.

تنوع مضامین و وسعت دامنه کئی رباعیات عطار، امری است که باید بدان توجه کرد. شاید به لحاظ حجم رباعیات، کسانی باشند که به اندازه او رباعی سروده باشند، امثال اوحدالدین کرمانی (در قرن هفتم) و سحابی استرآبادی (در قرن دهم) و بیدل دهلوی (در قرن دوازدهم) اما در میان رباعیات آن گویندگان ده یکی اینهمه رباعی خوب که در مختارنامه عطار وجود دارد، نمی‌توان یافت.

بنسبیت همین حجم زیاد رباعیات بوده است که وی بر خلاف همه شعرای قبل از خودش، که